

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

od 11. ožujka 2010.(*)

„Državne potpore – Članak 88. stavak 3. UEZ-a – Nezakonite potpore proglašene spojivima sa zajedničkim tržištem – Poništenje odluke Komisije – Nacionalni sudovi – Zahtjev za povrat nezakonito provedenih potpora – Prekid postupka do donošenja nove odluke Komisije – Iznimne okolnosti u kojima se ograničava obveza povrata”

U predmetu C-1/09,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 234. UEZ-a, koji je odlukom od 19. prosinca 2008. podnio Conseil d'État (Državno vijeće, Francuska), a koju je Sud zaprimio 2. siječnja 2009., u postupku

Centre d'exportation du livre français (CELF),

Ministre de la Culture et de la Communication

protiv

Société internationale de diffusion et d'édition (SIDE),

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: J.-C. Bonichot, predsjednik četvrtog vijeća, C. Toader, K. Schiemann, P. Kūris i L. Bay Larsen (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: P. Cruz Villalón,

tajnik: R. Şereş, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 13. siječnja 2010.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Centre d'exportation du livre français (CELF), O. Schmitt i A. Tabouis, *avocats*,
- za Société internationale de diffusion et d'édition (SIDE), N. Coutrelis, *avocat*,
- za francusku vladu, E. Belliard, G. de Bergues i B. Beaupère-Manokha, u svojstvu agenata,
- za češku vladu, M. Smolek, u svojstvu agenta,
- za nizozemsku vladu, C. M. Wissels i Y. de Vries, u svojstvu agenata,

- za Europsku komisiju, J.-P. Keppenne i B. Stromsky, u svojstvu agenata,
- za Nadzorno tijelo EFTA-e, X. Lewis, B. Alterskjær i L. Armati, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodno pitanje odnosi se na tumačenje članka 88. stavka 3. UEZ-a.
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Centre d'exportation du livre français (u daljnjem tekstu: CELF) i ministre de la Culture et de la Communication (ministar kulture i komunikacija) s jedne strane i Société internationale de diffusion et d'édition (u daljnjem tekstu: SIDE) s druge strane u pogledu potpora koje je francuska država isplatila društvu CELF.

Glavni postupak i prethodna pitanja

Činjenice iz kojih proizlazi spor i postupak pred Prvostupanjskim sudom Europskih Zajednica

- 3 CELF, zadružno dioničko društvo, do 2009. obavljalo je djelatnost posredovanja u izvozu.
- 4 Predmet poslovanja društva bila je izravna obrada narudžbi knjiga, brošura i svih komunikacijskih medija za inozemstvo i francuska prekomorska područja i departmane, a osobito razvoj promicanja francuske kulture u svijetu s pomoću navedenih medija.
- 5 Od 1980. do 2002. društvo CELF primilo je francuske državne subvencije za poslovanje radi kompenzacije viška troškova obrade malih narudžbi primljenih od knjižara iz inozemstva.
- 6 Nakon pritužbe društva SIDE iz 1992., konkurenta društva CELF, Komisija Europskih Zajednica je Odlukom NN 127/92 od 18. svibnja 1993., obavijest o kojoj je objavljena u *Službenom listu Europskih zajednica* od 25. lipnja 1993. (SL C 174, str. 6.), prihvatila da su predmetne potpore spojive sa zajedničkim tržištem. Komisija je stoga smatrala da nije potrebno istaknuti prigovor.
- 7 Presudom od 18. rujna 1995. u predmetu SIDE/Komisija (T-49/93, Zb., str. II-2501.), Prvostupanjski sud poništio je tu odluku u dijelu koji se odnosi na subvencije dodijeljene isključivo društvu CELF za kompenzaciju viška troškova obrade malih

narudžbi knjiga na francuskom jeziku primljenih od knjižara iz inozemstva. Prvostupanjski sud smatrao je da je Komisija trebala pokrenuti kontradiktorni postupak predviđen člankom 93. stavkom 2. Ugovora o EZ-u (koji je postao članak 88. stavak 2. UEZ-a).

- 8 Odlukom 1999/133/EZ od 10. lipnja 1998. o državnim potporama u korist Centre d'exportation du livre français (CELF) (SL L 44, str. 37.) Komisija je proglasila potpore nezakonitima, ali je ponovno prihvatila da su spojive sa zajedničkim tržištem.
- 9 Presudom od 28. veljače 2002., SIDE/Komisija (T-155/98, Zb., str. II-1179.) Prvostupanjski sud poništio je tu odluku u dijelu u kojem je Komisija proglasila potpore spojivima sa zajedničkim tržištem jer je Komisija bila počinila očitu pogrešku u ocjeni u pogledu definicije odnosnog tržišta.
- 10 Odlukom 2005/262/EZ od 20. travnja 2004. o potporama koje je Francuska provela u korist Coopérative d'exportation du livre français (CELF) (SL L 85, str. 27.) Komisija je po treći put prihvatila da su potpore spojive sa zajedničkim tržištem.
- 11 Presudom od 15. travnja 2008., SIDE/Komisija (T-348/04, Zb., str. II-625.), Prvostupanjski sud poništio je pozitivnu odluku Komisije jer je Komisija, kao prvo, bila počinila pogrešku koja se tiče prava kada je na razdoblje prije 1. studenoga 1993. primijenila članak 87. stavak 3. točku (d) UEZ-a umjesto materijalnih pravila na snazi u predmetnom razdoblju i, kao drugo, jer je pri ispitivanju spojivosti spornih potpora bila počinila očitu pogrešku u ocjeni.
- 12 Komisija je 8. travnja 2009. donijela odluku o produljenju formalnog ispitnog postupka koji je započeo 1996. tako da je iznijela svoje dvojbe o spojivosti predmetnih potpora s obzirom na presudu Prvostupanjskog suda od 15. travnja 2008., SIDE/Komisija, i dopustila Francuskoj Republici, korisniku potpora i drugim zainteresiranim stranama da ponovno iznesu svoja stajališta prije donošenja konačne odluke.
- 13 Odlukom od 25. travnja 2009. Tribunal de commerce de Paris (Trgovački sud u Parizu) je, uzimajući u obzir financijski položaj društva CELF, pokrenuo zaštitni postupak u odnosu na tog poduzetnika, uključujući šestomjesečno razdoblje promatranja.
- 14 Odlukom od 9. rujna 2009., utvrdivši da nema rješenja i da postoje dugovi zbog kojih se isključuje mogućnost bilo kakvog plana nastavka poslovanja, taj je sud donio odluku o likvidaciji društva CELF i imenovao stečajnog upravitelja.
- 15 Prema informacijama dostavljenim Sudu tijekom usmene rasprave, društvo CELF prestalo je poslovati nakon te odluke.

Postupak pred sudom koji je uputio zahtjev i prethodna pitanja

- 16 Društvo CELF i ministar kulture i komunikacija podnijeli su žalbe pri Conseil d'État (Državno vijeće) protiv presude Cour administrative d'appel de Paris (Žalbeni upravni sud u Parizu) od 5. listopada 2004., koji je francuskoj državi naložio, na prijedlog društva SIDE, da u roku od tri mjeseca od uručenja presude izvrši povrat potpora

isplaćenih društvu CELF za obradu malih narudžbi za knjige koje je primilo od inozemnih knjižara uz, u slučaju da to ne učini, plaćanje novčane kazne od 1000 eura za svaki dan zakašnjenja.

17 U tim su žalbama žalitelji naveli, među ostalim, da je Cour administrative d'appel de Paris (Žalbeni upravni sud u Parizu) trebao presuditi da je, u ovom slučaju, činjenica da je Komisija bila priznala spojivost potpora sa zajedničkim tržištem bila prepreka naknadnoj obvezi povrata potpora, koja u pravilu proizlazi iz nezakonitosti povezane s provedbom mjera državnih potpora od strane države članice protivno članku 88. stavku 3. UEZ-a.

18 Presudom od 29. ožujka 2006. Conseil d'État (Državno vijeće) odlučio je prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Prvo, dopušta li članak 88. [UEZ-a] državi koja je poduzetniku dodijelila potpore koje su nezakonite i koje su sudovi te države proglasili nezakonitima jer [...] [K]omisija nije o njima bila prethodno obaviještena pod uvjetima iz članka 88. stavka 3. UEZ-a, da od gospodarskog subjekta koji je primio potpore ne zatraži povrat tih potpora jer je Komisija nakon pritužbe treće osobe te potpore proglasila spojivima s pravilima zajedničkog tržišta, čime je osigurala djelotvornost isključivog nadzora koji ima u pogledu te spojivosti?

2. Drugo, ako se potvrdi ta obveza povrata potpora, treba li pri izračunu iznosa koje treba vratiti uzeti u obzir razdoblja u kojima je potpore o kojima je riječ Komisija proglasila spojivima s pravilima zajedničkog tržišta [...] prije nego što je [Prvostupanjski sud] poništio te odluke?”

19 U odgovoru na ta pitanja Sud je presudom od 12. veljače 2008., CELF i Ministre de la Culture et de la Communication, (C-199/06, Zb., str. I-469., u daljnjem tekstu: presuda CELF I) presudio:

„1. Posljednju rečenicu članka 88. stavka 3. UEZ-a treba tumačiti tako da nacionalni sud nije dužan naložiti povrat potpora provedenih protivno toj odredbi ako je Komisija [...] donijela konačnu odluku kojom se te potpore proglašavaju spojivima sa zajedničkim tržištem u smislu članka 87. UEZ-a. Primjenom prava Zajednice nacionalni je sud dužan naložiti korisniku potpora plaćanje kamate za razdoblje nezakonitosti. U okviru svojeg nacionalnog prava nacionalni sud može naložiti povrat i nezakonitih potpora, ako je to slučaj, ne dovodeći u pitanje pravo države članice da ih naknadno ponovno provede. Isto tako može imati osnove prihvatiti zahtjeve za naknadu štete prouzročene nezakonitošću potpora.

2. U postupovnoj situaciji poput one u glavnom postupku obveza otklanjanja posljedica nezakonitosti potpora koja proizlazi iz zadnje rečenice članka 88 stavka 3. UEZ-a odnosi se, za potrebe izračuna iznosa koje korisnik treba platiti, osim u iznimnim okolnostima, i na razdoblje između odluke Komisije [...] kojom se utvrđuje spojivost potpora sa zajedničkim tržištem i poništenja te odluke od strane suda Zajednice.”

- 20 Na temelju tih odgovora Conseil d'État (Državno vijeće) je presudom od 19. prosinca 2008. naložio ministru kulture i komunikacija da društvu CELF zaračuna kamatu na nezakonite potpore za razdoblja:
- od 1980., godine u kojoj je počela isplata potpora, i datuma odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku;
 - od datuma odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku i datuma na koji je spojivost potpora sa zajedničkim tržištem konačno utvrđena ili na koji se konačno pristupilo povratu potpora.
- 21 Što se tiče pitanja povrata glavnice isplaćenih potpora, Conseil d'État (Državno Vijeće) smatrao je da rješenje spora ovisi o tumačenju prava Europske zajednice zbog novog poništenja na temelju gore navedene presude od 15. travnja 2008. u predmetu SIDE/Komisija koju je Prvostupanjski sud donio nakon presude CELF I.
- 22 Slijedom navedenog, Conseil d'État (Državno vijeće) odlučio je prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Može li nacionalni sud prekinuti postupak u vezi s obvezom povrata državnih potpora dok Komisija [...] konačnom odlukom ne odluči o spojivosti potpora s pravilima zajedničkog tržišta ako je sud Zajednice poništio prvu odluku Komisije kojom su potpore proglašene spojivima?
 2. Može li to da je Komisija u tri navrata proglasila potpore spojivima sa zajedničkim tržištem prije nego što je [Prvostupanjski sud] poništio te odluke biti iznimna okolnost zbog koje nacionalni sud može ograničiti obvezu povrata potpora?“

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 23 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku pita može li nacionalni sud koji na temelju članka 88. stavka 3. UEZ-a odlučuje o zahtjevu za povrat nezakonitih državnih potpora prekinuti donošenje odluke o tom zahtjevu dok Komisija ne odluči o spojivosti potpora sa zajedničkim tržištem nakon poništenja prethodne pozitivne odluke.
- 24 U točkama 61. i 63. presude CELF I Sud je istaknuo da:
- na temelju članka 231. prvog stavka UEZ-a, sud Zajednice, ako je tužba osnovana, proglašava predmetni akt ništavim, iz čega proizlazi da odluka o poništenju dovodi do retroaktivnog nestanka osporavanog akta u odnosu na sve osobe;
 - na dan kada je sud Zajednice poništio pozitivnu odluku, za predmetne potpore smatra se da nisu proglašene spojivima poništenom odlukom.

- 25 Iz navedenog proizlazi da je situacija poput one u glavnom postupku slična situaciji u kojoj je pred nacionalnim sudom pokrenut postupak na temelju članka 88. stavka 3. UEZ-a, iako Komisija još nije donijela odluku o spojivosti potpora koje su predmet ispitivanja.
- 26 Međutim, valja istaknuti da je člankom 88. stavkom 3. UEZ-a nacionalnom sudu povjerena zadaća zaštite prava pojedinaca do konačne odluke Komisije u slučaju da državna tijela ne poštuju zabranu iz te odredbe (presuda CELF I, t. 38.)
- 27 U tom pogledu Sud je u biti već u presudi od 11. srpnja 1996., SEFI i dr. (C-39/94, Zb., str. I-3547., t. 44. i 50. do 53.) presudio da:
- postupak ispitivanja koji je pokrenula Komisija ne oslobađa nacionalne sudove njihove obveze zaštite prava pojedinaca u slučaju povrede obveze prethodne obavijesti;
 - ako je vjerojatno da će prije nego što nacionalni sud donese konačnu presudu proteći određeno vrijeme, na primjer u slučaju kada zatraži pojašnjenje od Komisije radi tumačenja pojma državnih potpora koje će možda imati osnove dodijeliti ili kada uputi Sudu prethodno pitanje, treba ocijeniti je li potrebno odrediti privremene mjere kako bi se zaštitili interesi stranaka.
- 28 Sud je time istaknuo obvezu nacionalnog suda da ne odlaže svoje ispitivanje zahtjeva za zaštitne mjere.
- 29 Zadnja rečenica članka 88. stavka 3. UEZ-a temelji se na zaštiti kao cilju kojim se jamči da se nespojive potpore nikada neće provesti. Namjera tako uređene zabrane jest stoga da se samo spojive potpore mogu provesti. Kako bi se taj cilj postigao, provedbu planiranih potpora treba odgoditi sve dok Komisija svojom konačnom odlukom ne otkloni sumnju u vezi s njihovom spojivošću (presuda CELF I, t. 47. i 48.).
- 30 Cilj zadaće nacionalnih sudova jest stoga donijeti mjere prikladne za otklanjanje nezakonitosti provedbe potpora, kako korisnik ne bi i dalje mogao slobodno raspolagati njima u razdoblju do donošenja odluke Komisije.
- 31 Odluka o prekidu postupka bi *de facto* imala isti učinak kao i odluka o odbijanju zahtjeva za zaštitne mjere. Dovala bi do toga da nijedna odluka o osnovanosti zahtjeva ne bude donesena prije odluke Komisije. To bi značilo da bi se pogodnosti potpora održale tijekom razdoblja zabrane provedbe, što ne bi bilo u skladu sa samom svrhom članka 88. stavka 3. i čime bi se tu odredbu lišilo njezinog korisnog učinka.
- 32 Stoga nacionalni sud ne može prekinuti postupak, a da članku 88. stavku 3. UEZ-a ne oduzme njegov korisni učinak protivno načelu učinkovitosti primjenjivih nacionalnih postupaka.
- 33 Poništenje prve pozitivne Komisijine odluke od strane suda Zajednice ne bi moglo biti opravdanje za neko drukčije rješenje, do kojeg bi se došlo uzevši u obzir da u ovom slučaju Komisija može naknadno ponovno proglasiti potpore spojivima.

- 34 Svrha članka 88. stavka 3. UEZ-a jasno je potaknuta time što se smatra da se ne može pretpostaviti da će sadržaj te odluke biti pozitivan sve dok Komisija ne donese novu odluku.
- 35 Obvezom neodgodivog donošenja odluke o zahtjevu za zaštitne mjere od suda koji odlučuje o zahtjevu ne zahtijeva se da takve mjere uistinu donese.
- 36 Donošenje zaštitnih mjera obvezno je samo ako su zadovoljeni uvjeti kojima se opravdavaju takve mjere, naime kada nema sumnje da se potpore mogu razvrstati kao državne potpore, da će se potpore provesti ili da su provedene te da nisu utvrđene iznimne okolnosti zbog kojih bi povrat bio neprimjeren. Ako ti uvjeti nisu zadovoljeni, nacionalni sud dužan je odbiti zahtjev.
- 37 Pri odlučivanju o zahtjevu nacionalni sud može naložiti povrat potpora s kamatom ili, na primjer, kako je Komisija predložila u točki 62. svoje Obavijesti 2009/C 85/01 o provedbi prava o državnim potporama od strane nacionalnih sudova (SL C 85, str. 1.), prijenos sredstava na blokirani račun kako korisnik ne bi njima mogao raspolagati, ne dovodeći u pitanje plaćanje kamate za razdoblje između očekivane provedbe potpora i njihovog uplaćivanja na blokirani račun.
- 38 Nasuprot tome, obveza „mirovanja” propisana člankom 88. stavkom 3. UEZ-a ne bi u tom trenutku bila ispunjena samo nalaganjem plaćanja kamate na iznose koji ostaju na računima poduzetnika. Nipošto nije utvrđeno da je poduzetnik koji je nezakonito primio državne potpore mogao, da nije bilo te potpore, dobiti zajam u istom iznosu od financijske institucije po uobičajenim tržišnim uvjetima i raspolagati tim iznosom prije odluke Komisije.
- 39 Naposljetku, prva obveza nacionalnog suda jest donijeti odluku, bilo pozitivnu ili negativnu.
- 40 Na prvo pitanje stoga valja odgovoriti da nacionalni sud koji na temelju članka 88. stavka 3. UEZ-a odlučuje o zahtjevu za povrat nezakonitih državnih potpora ne može odgoditi odlučivanje o tom zahtjevu do odluke Komisije o spojivosti potpora sa zajedničkim tržištem nakon poništenja prethodne pozitivne odluke.

Drugo pitanje

- 41 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku u biti pita može li to što je Komisija donijela tri uzastopne odluke kojima se potpore proglašavaju spojivima sa zajedničkim tržištem, a koje je naknadno poništio sud Zajednice, samo po sebi činiti iznimnu okolnost kojom se opravdava ograničenje obveze korisnika da vrati potpore u slučaju da su provedene protivno članku 88. stavku 3. UEZ-a.
- 42 Valja podsjetiti da je u presudi CELF I Sud ostavio otvorenu mogućnost uzimanja iznimnih okolnosti u obzir pri ispitivanju dosega obveze otklanjanja nezakonitosti potpora i u slučaju da je obveza ograničena na plaćanje kamata.

- 43 U točki 65. te presude Sud je priznao mogućnost da se korisnik nezakonito provedenih potpora može pozvati na iznimne okolnosti na temelju kojih je legitimno pretpostavio da su potpore zakonite i stoga ih je odbio vratiti.
- 44 U tom je smislu odlučio uzimajući u obzir situaciju poput one u glavnom postupku u kojoj je Komisija već bila donijela tri pozitivne odluke od kojih su dvije poništene.
- 45 Međutim, Sud je odmah istaknuo da korisnik potpora u biti ne može imati legitimna očekivanja na temelju pozitivne odluke Komisije u slučaju kada je, kao prvo, ta odluka pravovremeno osporena pred sudom Zajednice koji ju je poništio ili, kao drugo, sve dok ne istekne rok za podnošenje tužbe ili, ako je tužba podnesena, sve dok sud Zajednice ne donese konačnu odluku (presuda CELF I, t. 66. do 68.).
- 46 Na kraju, Sud je istaknuo da se odgovor na postavljeno pitanje daje s obzirom na postupovnu situaciju poput one u glavnom postupku (presuda CELF I, t. 69.).
- 47 Iz tako sročnog obrazloženja može se naslutiti da tri pozitivne odluke nakon kojih su uslijedile tužbe za poništenje u odnosnim propisanim rokovima, dvije od kojih su bile prihvaćene, dok se postupak u vezi s trećom još uvijek vodio, nisu predstavljale iznimnu okolnost.
- 48 Tekst drugog pitanja upućenog u ovom slučaju upućuje na to da je stajalište suda koji je uputio zahtjev suprotno, odnosno da bi tri uzastopna pozitivna mišljenja mogla činiti iznimnu okolnost.
- 49 Međutim, na datum donošenja presude CLEF I Komisija je već bila donijela tri pozitivne odluke.
- 50 Samo se jedan novi događaj zbio prije druge presude kojom je upućen zahtjev, to jest, poništenje treće pozitivne odluke navedenom presudom Prvostupanjskog suda od 15. travnja 2008., SIDE/Komisija.
- 51 Takav događaj nije sam po sebi temelj legitimnih očekivanja i ne čini iznimnu okolnost. Neuobičajenim se slijedom od tri poništenja *a priori* odražava težina predmeta i time što je daleko od toga da bude temelj legitimnog očekivanja, njime se, vjerojatnije povećavaju korisnikove dvojbe o spojivosti spornih potpora.
- 52 Točno je da se može priznati da tri uzastopne tužbe koje su dovele do tri poništenja predstavljaju vrlo neobičnu situaciju. Takve okolnosti, međutim, dio su uobičajenog funkcioniranja pravosudnog sustava kojim se pravnim subjektima koji smatraju da trpe zbog nezakonnosti potpora omogućuje pokretanje postupka za poništenje uzastopnih odluka koje smatraju uzrokom te situacije.
- 53 U situaciji poput one u glavnom postupku postojanje iznimnih okolnosti ne bi se moglo prihvatiti ni s obzirom na načelo pravne sigurnosti jer je Sud već presudio u bitnom da sve dok Komisija ne donese odluku kojom se odobravaju potpore i sve dok ne istekne rok za podnošenje tužbe protiv takve odluke, korisnik ne može biti siguran u zakonitost potpora, zbog čega se ne može osloniti ni na načelo zaštite legitimnih očekivanja ni na načelo pravne sigurnosti (vidjeti presudu od 29. travnja 2004., C-91/01, Italija/Komisija, Zb., str. I-4355., t. 66. i 67.).

- 54 U situaciji poput one u glavnom postupku postojanje iznimne okolnosti ne može se u konačnici prihvatiti ni u odnosu na načelo proporcionalnosti. Ukidanje nezakonitih potpora putem povrata logička je posljedica utvrđivanja njihove nezakonitosti. Stoga se povrat takvih potpora radi ponovne uspostave prethodnog stanja ne može, u načelu, smatrati nerazmjernom mjerom u odnosu na ciljeve odredaba o državnim potporama Ugovora o EZ-u (vidjeti među ostalim presudu od 29. travnja 2004., C-298/00 P, Italija/Komisija, Zb., str. I-4087., t. 75. i navedenu sudsku praksu).
- 55 Stoga na drugo pitanje valja odgovoriti da to što je Komisija donijela tri uzastopne odluke kojima se neke potpore proglašavaju spojivima sa zajedničkim tržištem, a koje je naknadno poništio sud Zajednice, samo po sebi ne može činiti takvu iznimnu okolnost koja opravdava ograničenje obveze korisnika da vrati potpore u slučaju da su provedene protivno članku 88. stavku 3. UEZ-a.

Troškovi

- 56 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred nacionalnim sudom, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (četvrto vijeće), odlučuje:

- 1. Nacionalni sud koji na temelju članka 88. stavka 3. UEZ-a odlučuje o zahtjevu za povrat nezakonitih državnih potpora ne može odgoditi odlučivanje o tom zahtjevu do odluke Komisije o spojivosti potpora sa zajedničkim tržištem nakon poništenja prethodne pozitivne odluke.**
- 2. To što je Komisija donijela tri uzastopne odluke kojima se potpore proglašavaju spojivima sa zajedničkim tržištem, a koje je naknadno poništio sud Zajednice, samo po sebi ne može činiti takvu iznimnu okolnost koja opravdava ograničenje obveze korisnika da vrati potpore u slučaju da su provedene protivno članku 88. stavku 3. UEZ-a.**

[Potpisi]

* Jezik postupka: francuski